

Personisks mirklis

autors Gerts Kēlers

Cik labi, ka ir datori! Tie palīdz arhitektiem ievērojami samazināt veicamo darbu apjomu. Agrāk ikkatru detaļu, konstrukciju, armatūras elementu vajadzēja zīmēt atsevišķi – milzu darbs! Tomēr arī mūsdienās datori spēj izmantot un apstrādāt tikai to, kas tajos ievadīts. No datora fantāzijām vēl nekad nav tapis projekts.

Tas rodas pavisam citādi – tas ir radoša darba rezultāts. Tas var rasties, sadarbojoties vairākiem kolēģiem – arhitektoniskai skicei ne vienmēr jātop mākslinieciska ģēnija bezgalīgajos, individuālajos meklējumos. Tai ne vienmēr jābūt zīmētai ar zīmuli, tomēr ar roku radītas skices un zīmējumi ir diezgan plaši izplatīti: kad arhitekts velk zīmuli pār lapu, līnijas sabiezē, veidojas mezgli, bet zīmuļa pārvaldnieks vai pārvaldniece nepacietīgi saburza papīra lapu un sāk atkal visu no sākuma.

Taisnības labad jāsaka, ka tie nav vis zīmējumi, bet gan uzmetumi. No arhitekta dvēseles dziļēm top ēka – māja, kas uz papīra atainota divās dimensijās, bet vēlāk trīs dimensijās, un taustāmā veidā atradīsies pilsētvidē.

Pārsteidzoši ir arī tas, cik labi pēc zīmējuma var spriest par arhitektu un viņa ēkām. Aplūkojot Gotfrīda Bēma uzzīmēto svētceļnieku baznīcu Nevigesā (1964–68), acu priekšā atklājas smagais un pelēkais betons.

Hansa Šarūna pirmajā filharmonijas skicē (1960–63) jau ietverta ideja par „vīna kalnu”, kas vēlāk noteica koncertzāles uzbūvi Berlīnē, pat ja viņš tolaik vēl nemaz nebija apsvēris zāles terasveida izkārtojumu vai tās akustiskos risinājumus.

Pēc atšķirībām zīmējumos var atpazīt arī pašu arhitektu: Ludvigs Mijs van der Roe jau savās agrīnajās skicēs pieskaras atvērtās telpas tēmai, kas, piemēram, tika realizēts Gerikes ēkā.

Mīsa pretstats ir Lektorbijē, kurš zīmēja caurām dienām, un viņa bloknotā virknējās stāsti par tāliem kontinentiem.

Zīmējumā atklājas tā radītāja personība. Tomēr tajā slēpjas vairāk nekā tikai saskaņa starp zīmējumu un vēlāk redzamo ēku: tas ir tas mazais lodziņš, pa kuru vērotājs drīkst palūkoties skices radītājam „uz pirkstiem” – tieši šī intīmā vienreizīguma dēļ, skice jeb zīmējums ļauj ieraudzīt projekta tapšanas brīdi.

Meinhards fon Gerkāns visu savu dzīvi ir izkopies zīmēšanas prasmi, kas viņam gala rezultātā ļāva izveidot biroju ar 600 darbiniekiem, kas nu jau strādā pie datoriem. Šajās skicēs slēpjas ļoti liela pieredze. Arhitekts zina, ka viņa skicēs atainotais spēj pildīt visas paredzētās funkcijas, neizzīmējot katru detaļu. Tomēr pat vismazākajā skicē rodama projekta dizaina ideja.

Būdami novērotāju lomā, mēs piedalāmies kaut kā jauna dzimšanas procesā. Tas ir pavisam personisks mirklis. Šodien, aplūkojot šo izstādi, mums ir ļauts palūkoties projekta autoram pār plecu. Un mēs redzam, kā autors nonāk līdz lietas būtībai.

Jeb šajā gadījumā – līdz pareizajām līnijām.